

# Psykososialt barnehagemiljø

Marie Ruud

Seksjon for juridiske spørsmål





- Skjerpede regler om barnehagemiljø fra 1. januar 2021
- Kort om bakgrunnen for de nye reglene
- Barns rett til medvirkning og barnets beste
- Nulltoleranse og krav til det forebyggende arbeidet
- Aktivitetsplikten
- Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker et barn
- Forskjellen på reglene som gjelder i skolen – opplæringsloven vs. barnehageloven
- Regler om internkontroll
- Praktiske konsekvenser av de skjerpede reglene

## Kort om bakgrunnen for de skjerpede reglene om barnehagemiljø

- NOU 2015:2 *Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø.*
- Meld. St. 19 (2015-2016) *Tid for lek og læring – bedre innhold i barnehagen*  
*Anmodningsvedtak fra Stortinget – «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om egen lovhjemmel om et trygt omsorgs- og læringsmiljø, jf. Opplæringsloven § 9A».*
- Prop. 96 L (2019-2020)



## Barnets rett til medvirkning og barnets beste



### § 3

(1) Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

(2) Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

(3) Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

(4) I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

# Nulltoleranse og forebyggende arbeid

## § 41. *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

# Aktivitetsplikt

- *§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)*
- Aktivitetsplikten består av 4 handlingsplikter og krav til dokumentasjon
  - Følge med
  - Melde fra
  - Undersøke
  - Tiltak
- Barnehagen plikter å lage en skriftlig plan

## Nærmere om aktivitetsplikten forts.

- Alle som arbeider i barnehagen, skal **følge med** på hvordan barna i barnehagen har det.
- Alle som arbeider i barnehagen, skal **melde fra** til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
- Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.



## Nærmere om aktivitetsplikten forts.

- Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest **undersøke** saken.
- Når barnet eller foreldrene selv sier at barnet ikke har det trygt og godt, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes **egnete tiltak**, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.
- Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
- Tiltakene velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.



## Nærmere om aktivitetsplikten forts.

- Barnehagen skal lage **en skriftlig plan** når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå
  - a) hvilke problemer tiltakene skal løse
  - b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
  - c) når tiltakene skal gjennomføres
  - d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
  - e) når tiltakene skal evalueres

## Skjerpet aktivitetsplikt der ansatte krenker barn i barnehagen

*§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*

- mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn
- straks melde fra til barnehagens styrer.
- styrer skal melde fra til barnehageeieren.
- mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn
- melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

## Skal barnehagen dokumentere at den oppfyller aktivitetsplikten?

- Departementet innførte ikke egne lovkrav om å dokumentere hva barnehagen har gjort for å oppfylle de enkelte delpliktene i aktivitetsplikten
- Forslag om plikt til å lage en skriftlig plan
- Krav som følger av rammeplanen – dokumentasjon aktuelt i saker hvor det er nødvendig for å kunne gi barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud
- Forslag til ny bestemmelse om internkontroll. Det kreves noe skriftlig dokumentasjon om barnehagens systematiske arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle virksomheten.

## Barnehageloven § 9. Internkontroll i barnehagen

- Barnehageeier skal ha internkontroll – sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.
- Systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.
- Ved internkontroll skal barnehageeier:
  - utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering
  - ha nødvendige rutiner og prosedyrer
  - avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
  - dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
  - evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

## Hva er forskjellen mellom opplæringsloven og barnehageloven?

- Elever på skolen har en rett til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9A-2. De skjerpede reglene i barnehageloven lovregulerer ingen individuell rettighet til et trygt og godt barnehagemiljø
- Elevene/foreldrene kan melde sin skolemiljøsak inn til Statsforvalteren etter at saken er tatt opp med rektor først, jf. opplæringsloven § 9A-6. En slik mulighet finnes ikke etter reglene i barnehageloven

## Praktiske konsekvenser av de nye reglene

- Alle ansatte bør kjenne til de nye reglene i barnehageloven spesielt «følge med» plikten og meldeplikten/varslingsplikten
- Styrer bør spesielt kjenne til aktivitetsplikten og den skjerpede aktivitetsplikten og avklare med ledelsen hva som forventes av rutiner for å oppfylle de nye reglene.
- Nye internkontrollregler – kan disse implementeres i det systemet for internkontroll som barnehagen allerede har?

# Praktiske konsekvenser av de nye reglene

- Det kan komme anklager om at en ansatt krenker et barn.
- Det er viktig at styrer/barnehageeier finner ut av hva som konkret har skjedd. Viktig å høre den ansattes versjon av saken før det konkluderes.
- Det at det settes i gang undersøkelser etter den skjerpede aktivitetsplikten innebærer ikke at det automatisk åpnes en personalsak
- Der det konkluderes med at den ansatte har "krenket" et barn kan det være nødvendig å følge opp saken etter arbeidsrettslige regler, men det beror på hva slags faktum som legges til grunn.



**Takk for meg!**